

Styrddokument

Verksamhetsplan 2015 **Biblioteket**

Inledning

Bibliotekets målsättning är att vara ett kompetenscentrum för informationsförsörjning och lärande med IKT-teknik och -pedagogik som en del av bibliotekets utbud.

Biblioteket erbjuder ett brett urval av kvalitativa informationsresurser samt fokuserar på att stödja studenter, lärare och forskare i deras lärande, pedagogiska gärning och forskning. Bibliotekets pedagogiska verksamhet är omfattande och inkluderar stödet till nätbaserat lärande, distansutbildning, undervisning i kritisk informationsökning samt kompetensutveckling av lärare inom IKT-området. Dessutom har biblioteket ett viktigt externt uppdrag; att vara öppet för allmänheten, ställa sina samlingar till förfogande och samverka med andra bibliotek.

Organisatoriskt är biblioteket en egen enhet vid Högskolan och indelat i två funktionsgrupper; biblioteket och Learning Center (LC) som är Högskolans centrala funktion för stöd och utveckling av den nätbaserade utbildningen (distansutbildningen). Personalstyrkan består totalt av 19 tillsvidareanställda och 5 visstidsanställda. Budgeten omfattar ca 25 MSEK inklusive lokaler och avskrivning. Utöver den ordinarie verksamheten bedrivs årligen några utvecklingsprojekt med interna och externa medel. Bibliotekslokalerna omfattar 4000 m² och 500 läsplatser. Biblioteket erbjuder en stimulerande studie- och mötesplats för studenter och andra besökare med gott om studieplatser, grupprum och datorarbetsplatser. Antalet besökare är ca 230 000 per år.

På det övergripande planet styrs biblioteksverksamheten av två lagar; Bibliotekslagen (2013:801) och Högskolelagen (1992:1434). Bibliotekslagen fokuserar på bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling, kunskapsförmedling och fria åsiktsbildning. Den omfattar alla offentligt finansierade bibliotek. Bibliotekslagens 12 § fastställer att det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla lärosäten. Biblioteket främsta uppdraget enligt Högskolelagen 1 kap 8 § är att utveckla informationskompetensen hos studenter, lärare och forskare, eftersom den är grunden till ett självstyrt och livslångt lärande.

Bibliotekets vision

- Biblioteket ska vara en kreativ lärandemiljö som erbjuder bästa möjliga förutsättningar för studenterna att nå sina studiemål.
- Biblioteket ska upplevas som en attraktiv resurs som ständigt förbättras för att uppfylla behoven hos våra studenter, forskare, personal och övriga användargrupper.

Bibliotekets huvuduppgifter

• Informationsförsörjning

Biblioteket ansvarar för den vetenskapliga informationsförsörjningen vid Högskolan och är även en del av den nationella utvecklingen av en bättre informationsinfrastruktur och en ökad öppenhet (Open Access).

Huvuddelen av bibliotekets medier är digitala och skrivna på engelska. Fulltexten nås direkt oberoende av var den finns genom samsökning och länkservrar. De digitala medierna och antalet nedladdningar av elektroniska dokument ökar stadigt och är avsevärt högre än antalet fysiska lån. Mediebudgeten används till övervägande delen för inköp av elektroniskt material (>80%). Detta ger en snabbare

spridning och mindre fysisk hantering, men kräver en hög kompetens i hantering och urval. Arbetet med att välja ut och tillgängliggöra e-resurser syns inte utåt men är en allt viktigare uppgift inom biblioteket. En nackdel med e-materialet är att fjärrlån oftast hindras av licensavtalen.

Den vetenskapliga publiceringen är ett viktigt område för Högskolan och hanteringen av det egna materialet sker i Open Access-databasen DiVA (Digitala vetenskapliga arkivet). Biblioteket är systemförvaltare för DiVA och arbetar med att kvalitetssäkra registreringen i systemet som även ingår i den nationella sökportalen SwePub vid Kungl Biblioteket/Libris.

Bibliotekets mediasamling har hittills främst bestått av texter i tryckt eller digital form. Nu ökar det multimediala materialet; inspelade föreläsningar, läroobjekt, instruktionsfilmer m m. Biblioteket har börjat hantera multimedia och kan erbjuda lärare handledning och tillgång till utrustning för att producera eget undervisningsmaterial, se vidare under satsningsområden 2015 om HiG Play.

- **Informationskompetens och lärande**

Målet med bibliotekets undervisning i kritisk informationssökning är att utveckla studenternas informationskompetens (förmågan att söka, hitta, kritiskt värdera och kreativt använda information).

För att möta det ökade behovet av informationskompetens har biblioteket ökat antalet lärarledda undervisningstimmar i informationssökning och -hantering. Som komplement till undervisningen finns en bemannad informationsdisk och möjlighet att boka individuell rådgivning ("Boka en bibliotekarie"). Distanstuderande är främst hänvisade till bibliotekets webbsidor, samsökmodul, ämnesguider och rådgivning över Internet, men får även hjälp av folkbiblioteket på studentens hemort. Ytterligare satsningar behöver göras för att förbättra stödet till de distanstuderande samt åtkomsten till e-resurserna. Även bibliotekets stöd till forskare och doktorander har ökat.

Bibliotekets lokaler har god fysisk tillgänglighet. Studenter med funktionsnedsättning erbjuds särskilt stöd för att genomföra sina studier och tillgång till resursrum. Studenter med synskada, rörelsehinder eller dokumenterad dyslexi kan utan kostnad låna tal- eller punktskriftsböcker via MTM (f d TPB - Talboks- och Punktskriftsbiblioteket) eller få litteratur inläst.

Efterfrågan på grupprum och datorer är större än tillgången. Detta leder till att många grupparbeten sker i den öppna bibliotekslokalen med hög ljudnivå som följd. Inför 2015 kommer biblioteket på nytt att begära inköp av dörrar till den tysta läsesalen samt ombyggnad av del av läsesalen till ett Flipped Classroom med möjlighet för lärare och studenter att arbeta i en modern lärandemiljö med ny teknik.

Sedan några år tillbaka finns en skrivarverkstad i biblioteket som stödjer studenterna i deras akademiska skrivande. Den bemannas med personal från biblioteket, akademierna och några timanställda studenter (blivande ämneslärare). Efterfrågan finns på att skrivarverkstaden skulle utökas med stöd även i matematik för studenter inom olika typer av utbildningar.

- **Digital kompetens**

Bibliotekets avdelning Learning Center stödjer det nätbaserade lärandet och ökar den digitala kompetensen (IKT-kompetensen) hos användarna, dvs förmågan att använda datorn för att hämta, kritiskt granska, producera, publicera och kommunicera via Internet.

Den nätbaserade utbildning (distansutbildning) vid Högskolan omfattar över 40 % av undervisningen och nås via video- och webbaserade system samt lärplattformen Blackboard (Bb). LC är den centrala stödfunktionen för nätbaserad utbildning som sköter drift och underhåll av webb- och videokonferenssystem samt ger pedagogiskt och tekniskt stöd. En samordning av supportverksamhet vid LC och IT-avdelningen har gjorts under 2014 i en gemensam supportlokal. Avsikten är att det ska bli "en väg in för studenterna".

Satsningsområden 2015

Biblioteket strävar efter att vara en hållbar, attraktiv och modern arbets- och studieplats trots minskade anslag från och med 2014, med personalneddragningar och minskade öppettiderna som följd. Vi är angelägna om att behålla kvaliteten på verksamheten och servicenivån till studenter och forskare. Det verksamhetsuppdrag (VU) som rektor fastställt för biblioteket inför 2015 innehåller fem prioriterade verksamhetsområden. Dessa områden är utgångspunkten i bibliotekets verksamhetsplan och redovisas nedan, inklusive de aktiviteter som planeras för kommande år. Vissa av bibliotekets medarbetare kommer att delta några i interna och externa utvecklingsprojekt. Några av dessa har startat 2014 och fortsätter under 2015.

1. Nätbaserat lärande

VU: Biblioteket ska samordna och utveckla det nätbaserade lärandet. Som en del av detta ska biblioteket under 2015 prioritera arbetet med att utveckla så kallade laborativa lärosalar (Flipped Classroom).

1.1 Flipped Classroom

Projektet Flipped Classroom syftar till att utveckla nya undervisningsmetoder genom förnyade lokaler och teknik. Det är tänkt som ett större projekt med investeringar fördelade över flera år. Medverkande är Biblioteket/Learning Center, AUE som bistår med kompetens inom utbildningslära samt HGA:s avdelning INFRA med lokal- och IT-frågor. Projektet berör på sikt hela Högskolan och behöver få stöd från HGA:s avdelning INFRA för genomförandet. Ett projektplan har skrivits inför 2015.

Projektets mål med att förändra och skapa moderna undervisningslokaler för att skapa bättre förutsättningar är bland annat att

- Utveckla och prova nya undervisningsmetoder och digitala verktyg
- Sammanfoga distans och campuskurser till hybridkurser
- Utveckla lärare och studenters it-didaktiska kompetens
- Utveckla bättre teknikstöd för studenter och lärare
- Genomföra inspelningar via webb som kan sändas live och spelas in i hög kvalitet

1.2 HiG Play (SUNET Play)

Högskolan har under flera år haft splittrade resurser för produktion, lagring och visning av filmad media. För närvarande används Static (egenutvecklad lösning för lagring och visning), CUL i Hudiksvall (extern videokonferensbrygga och lagring för telebilsändningar), lärplattformen Blackboard samt olika programvaror för skärminspelning (t ex Screen-o-Matic och Adobe Presenter). Under 2014 beslutades därför om inköp in SUNET Play. Syftet var att få ett modernt och kvalitativt verktyg. Dessutom behövdes en effektivisering och standardisering av lagringen.

En förvaltningsplan för HiG Play har skrivit under hösten (HIG-STÖD 2014/631) och projektet har startats genom att en styrgrupp har satt upp mål för det närmaste året och några arbetsgrupper har tillsatts. Fokus ligger på att förbättra hela processen från produktion till arkivering genom att

- Skapa egen instans av SUNET Play, dvs HIG play
- Utbilda användarna
- Hantera allt nuvarande material
- Integration med Blackboard

Den långsiktiga planeringen och målen för åren 2015-2017 inkluderar:

- upphovsrättsfrågor
- effektivare produktion
- kvalitetsmål
- lagring och arkivering

2. Kritisk informationssökning för alla (utredning)

VU: Biblioteket ska under 2015 utreda förutsättningarna för att kritisk informationssökning integreras i alla utbildningar och omfattar alla studenter för att öka deras informationskompetens. Uppdraget ska rapporteras till rektor senast den 30 juni 2015.

Undervisning i informationssökning är en viktig och uppskattad del av bibliotekets verksamhet. Den ingår inte idag i Högskolans alla utbildningar då den inte är obligatorisk, utan bokas enskilt av lärarna i samband med deras kursplanering. Det innebär att vissa studenter missar viktiga moment i sin utbildning och inför deras vetenskapliga skrivande, som att få en genomgång av vetenskapliga informationsresurser, sökstrategier, källkritik, etik och referensteknik. Under 2015 kommer biblioteket att gå igenom vilka program och kurser som inkluderar undervisning informationssökning och om den kan göras obligatorisk för alla. Detta bör gälla både utbildningar på grund- och avancerad nivå.

3. Högskolans publiceringsverksamhet

VU: Biblioteket ska bygga upp och ansvara för Högskolans publiceringsverksamhet och sköta hanteringen av ISBN-nummer.

För att bygga upp och stödja publiceringsverksamheten vid HiG behöver flera projekt genomföras under 2015 med utgångspunkt i Högskolans publiceringspolicy. För att stödja verksamheten behövs en inventering av existerande publikationsserier. Särskilt viktigt inför 2015 är en skriftserie startas för avhandlingar som examineras vid Högskolan och att rutiner för tryckning, distribution och e-publicering upprättas. Tydligare instruktioner och ramverk kring publicering i Högskolans skriftserier behöver utformas samt rutiner för distribution och e-publicering av skriftserierna. Arbetet bör ske i samarbete med serieredaktörerna och möjligheten att inrätta ett redaktörsråd utredas. Dessutom behöver marknadsföringen av publikationer från Högskolan byggas upp.

4. Miljöarbetet – ”det hållbara biblioteket”

VU: Högskolestyrelsen har gett Högskolan i verksamhetsuppdrag att prioritera arbetet med att bibehålla den miljöcertifiering enligt ISO 14001 som innehas sedan 2004. Biblioteket ska aktivt medverka i genomförandet av detta verksamhetsuppdrag.

Högskolans miljömål innebär en strävan efter en hållbar livsmiljö (ekologiskt, socialt och ekonomiskt) och en minskad miljöpåverkan. Biblioteket är ett bra exempel på Högskolans vision om en hållbar utveckling och miljöarbete eftersom bibliotekets verksamhet bygger på återbruk. Våra nya lokaler från 2006 är ett miljövänligt sk "intelligent hus" med underhållsfritt material, som sedumgräs på taket och sibiriskt lärkträ på ytterpanelen. Ljus och värme som styrs av hur vi rör oss i lokalerna. Vi prioriterar inköp av elektroniska medier som kan nås och studenter och personal när och var som helst på dygnet. De lokala miljömålen för biblioteket 2014-2015 innebär bl a en satsning på resefria möten, prioritering av elektroniska medier och kompetensutveckling inom området.

5. Verksamhet inom givna ekonomiska ramar

VU: Biblioteket ska dimensionera verksamheten och kostnaderna utifrån volymen på kärnverksamheten, dock ska tillräcklig kapacitet upprätthållas för att kvaliteten kan bibehållas.

Högskolans ekonomiska ramar för 2015 kommer att vara lägre än tidigare år, samtidigt som löne- medie- och systemkostnaderna fortsätter att öka. Biblioteket arbetar aktivt för att komma i ekonomisk balans. Detta sker bl a genom att visstidsanställd personal har minskats och att återhållsamhet råder vid tillsättning av tjänster. Bibliotekets medieinköp har minskats för att rymmas inom de ekonomiska ramarna, dock med hänsyn tagen till Högskolans utbildnings- och forskningsbehov. Trots neddragningarna strävar biblioteket efter att behålla kvaliteten på verksamheten, öka användningen av e-resurserna och utveckla det webbaserade stödet till våra användare. Neddragningarna får inneburit en ökad arbetsbelastning för en minskad personalgrupp, varför arbetsmiljön är viktig att bevaka.

6. Fortsatta satsningsområden som startat 2014

Några satsningsområden som startat 2014 fortsätter även under 2015, förutsatt att ekonomin tillåter.

- **Likvärdighet för campus- och distansstudenter**
Tillgången till vägledning, handledning och stöd skall vara likvärdig för campus- och distansstudenter. Biblioteket behöver bygga ut det webbaserat stödet och medverka till en ökad genomströmning på distansutbildningarna.
- **Kompetensutveckling av lärare om bibliotekets digitala resurser**
En kompetensutveckling av lärare och övrig personal har påbörjats i bibliotekets digitala resurser (databaser, referenshantering, sökportaler m m). Under 2014 med föreläsningar hållits vid akademimöten och dessa fortsätter 2015 för HGA.
- **Integrering mellan lärplattformen Blackboard och andra system**
Högskolans utbildningar är alltmer nätbaserade och det mesta av informationsspridningen sker genom Blackboard. För att underlätta detta behövs en ökad integrering med andra system, bl a det nationella studieadministrativa systemet Ladok och medieservern HiG Play. Arbetet har påbörjats i samarbete med INFRA/IT.
- **Kvalitetssäkring av den nätbaserade utbildningen**
Biblioteket/LC önskar medverka i en utredning om behovet av kvalitetskriterier för nätbaserat lärande/distansutbildning. En kvalitetssäkring kan ske genom certifiering eller utformning av egna kvalitetskriterier och skulle stärka Högskolans position inom distansområdet.

- **Externt projekt: Sveriges Järnvägmuseums bibliotek**

Sveriges Järnvägmuseum har önskat att få utveckla sin biblioteksverksamhet genom utnyttjande av kompetens från biblioteket vid Högskolan i Gävle. En överenskommelse om detta har skrivits under hösten 2014. Biblioteket vid Sveriges Järnvägmuseum är ett specialbibliotek med ett litteraturbestånd på 20 000 volymer samt ett stort bildarkiv (400 000 fotografier). Högskolebiblioteket deltar i en genomgång av litteratursamlingen, hjälper museibiblioteket att överföra den till den nationella Libris-databasen samt utreder möjligheten tillgängliggöra litteraturen och bildsamlingen via en internationell sökportal.